

**Brüssel, 20. november 2025
(OR. en)**

15221/25

**SOC 763
ENER 585
ENV 1191
ECOFIN 1496
COMPET 1141**

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Nõukogu järeldused tulevase Euroopa taskukohaste eluasemete kava kohta

1. Eesistujariik on ette valmistanud nõukogu järelduste eelnõu tulevase Euroopa taskukohaste eluasemete kava kohta.
2. Sotsiaalküsimuste töörühm analüüsis järeldusi 17. juulil, 15. septembril, 6. oktoobril ja 30. oktoobril 2025.
3. Käesoleva märkuse lisas esitatud eelnõu teksti suhtes on jõutud põhimõttelisele kokkuleppele.
4. Alaliste esindajate komitee pöördus oma 19. novembri 2025. aasta koosolekul selle küsimuse juurde tagasi seoses tööhõive, sotsiaalsoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO) eelseisva istungi ettevalmistamisega.
5. Eeltoodut arvesse võttes palutakse nõukogul (EPSCO) arutada käesoleva dokumendi lisas esitatud nõukogu järelduste eelnõu, et see nõukogu 1. detsembri 2025. aasta istungil heaks kiita.

**Tulevane Euroopa taskukohaste eluasemete kava
Nõukogu järelduste eelnõu**

PIDADES TERVITATAVAKS

1. esimese elamumajanduse eest vastutava voliniku ametisse nimetamist ja Euroopa Komisjoni kavatsust esitada Euroopa taskukohaste eluasemete kava, nagu on märgitud poliitilistes suunistes Euroopa Komisjoni koosseisule 2024–2029 ja mis on lisatud energeetika ja elamumajanduse volinikule saadetud missioonikirja;
2. 10. septembri 2025. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus Euroopa Komisjoni võetud kohustust muuta eluasemed taskukohasemaks, kestlikumaks ja kvaliteetsemaks ning kutsuda kokku esimene ELi elamumajanduse tippkohtumine;
3. Euroopa Parlamendi otsust moodustada eluasemekriisi erikomisjon ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee ja teiste sidusrühmade aktiivset osalemist,

TUNNISTADES, ET

4. kuigi elamumajandus ja linnaplaneerimine jäävad liikmesriikide vastutusalasse ning eluasemepoliitika, -süsteemid ja -turud on liikmesriigiti erinevad, leidub siiski ühiseid probleeme ja võimalusi ning ELi õigusakte, mis mõjutavad elamumajanduse teatavaid aspekte, mistõttu tuleks seda küsimust käsitleda lisaks riiklike algatuste kehtestamisele ka ELi tasandil;

5. käesolevad järeldused aitavad kaasa tulevase Euroopa taskukohaste eluasemete kava kujundamisele, mida tuleks käsitleda eluasemeprobleemide lahendamiseks tehtavate Euroopa pikaajaliste jõupingutuste esimese sammuna. Tõenäoliselt on vaja võtta täiendavaid meetmeid, näiteks seoses koordineerimise ja koostöövormide, analüüsi ning teabe, teadmiste ja parimate tavade jagamise ja levitamisega,

RÕHUTADES, ET

6. kuigi Euroopa Liidul võiks eluasemeprobleemide leevendamisel olla toetav roll, jääb eluasemepoliitika liikmesriikide pädevusse. Liidu jõupingutused peaksid täiendama liikmesriikide jõupingutusi ja neid tuleks teha kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, austades samal ajal liikmesriikide eesõigust kujundada nende korraldust selliselt, et see vastaks riigi oludele ja oleks kooskõlas nende ELi õigusest tulenevate üldiste kohustustega;
7. piirkondadel, linnadel ning kohalikel omavalitsustel ja ametiasutustel on meetmete rakendamisel riiklikes raamistikes keskne roll. Mõnes liikmesriigis on neil eluasemeküsimustes esmane pädevus, samas kui teistes jagatakse seda pädevust riigi valitsusega;
8. mõnes liikmesriigis peetakse taskukohaseks subsideeritud üürieluasemeid, mida pakutakse turuhinnast madalama hinnaga ning mida pakuvad eri liiki sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete pakkujad, sealhulgas avaliku sektori asutused. Ent puuduvad kõigi liikmesriikide jaoks ühtsed või ühised sotsiaaleluruumide või taskukohaste eluasemete määratlused. Neid mõisteid võib käsitada vastavalt riiklikele oludele ja ilma konkreetsetele valdus-, omandi- või reguleerimisvormidele viitamata,

TULETADES MEELDE

9. Euroopa sotsiaalõiguste samba 19. põhimõtet eluaseme ja kodutute abistamise kohta, milles märgitakse, et abivajajatele tuleb tagada juurdepääs kvaliteetsele sotsiaaleluruumile või eluasemetoetusele ning et haavatavas olukorras olevatel inimestel on õigus asjakohasele abile ja kaitsele sunniviisilise väljatõstmise eest ning et kodututele tuleb pakkuda piisavat varjupaika ja teenuseid, et edendada nende sotsiaalset kaasamist;
10. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklit 9 eluasemete ligipääsetavuse tagamise kohta; eelkõige konventsiooni artiklit 19 iseseisva elu ja kogukonda kaasamise kohta; kestliku arengu eesmärki nr 11 – muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, säilenõtkeks ja kestlikuks; Euroopa Liidu linnade tegevuskava, 2016. aastal toimunud eluasemeküsimusi ja kestlikku linnaarendust käsitleval ÜRO konverentsil (Habitat III) vastu võetud uut linnade tegevuskava ning 8. oktoobril 2025 UNECE liikmesriikide ministrite vastuvõetud ministrite kohustusi eluasemete taskukohasuse ja kestlikkuse kohta;
11. nõukogu soovitus Euroopa lastegarantii loomise kohta ja nõukogu soovitus piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise, nõukogu soovitus sotsiaalmajanduse raamtingimuste väljatöötamise kohta, nõukogu järeldusi kultuuri, kvaliteetse arhitektuuri ja ehitatud keskkonna kui algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ põhielementide kohta ja nõukogu järeldusi meetmete kohta romade võrdse juurdepääsu tagamiseks asjakohasele ja segregatsioonita eluasemele ning eraldatud asulatega tegelemiseks;
12. Euroopa Komisjoni ELi ehitusalaseid üleminekujuhiseid, milles määratakse kindlaks peamised põhimõtted ja meetmed, ning varasemat tööd ja arutelusid, mille eesmärk oli käsitleda ehitusega seotud küsimusi mitmesugustel ELi tasandi foorumitel, sealhulgas koostööl põhinev ja valdkondadevaheline lähenemisviis kõrgetasemelisel ehitusfoorumil;

13. eluaseme kallidust, mis on kogu ELis oluline ja pakiline probleem, mida süvendab elukalliduse ja energiahindade tõus ning mis mõjutab inimesi igas olukorras, eelkõige madala ja keskmise sissetulekuga leibkondi, noori ja kodutuid, nagu märkis Eurofound oma aruandes „Unaffordable and inadequate housing in Europe“ („Mittetaskukohased ja puudulikud elamistingimused Euroopas“);
14. võimalust, mida kujutab endast kestlik linnaareng kohaliku majanduse majanduslikuks, sotsiaalseks ja territoriaalseks arenguks ning et taskukohased eluasemed on piirkondliku konkurentsivõime oluline tegur ja vaja on lahendusi nii pakkumise kui ka nõudlusega seotud probleemidele, sealhulgas rahastamine, ehitus, maakasutus ja sotsiaalne kaasatus, nagu järeltas Maailma Majandusfoorum oma aruandes „Making Affordable Housing a Reality in Cities“ („Taskukohaste eluasemete võimaldamine linnades“);
15. varasemat tööd ja arutelusid, mille eesmärk oli käsitleda eluasemeküsimusi mitmesugustel Euroopa foorumitel, sealhulgas Nice’i, Gijóni ja Liège’i deklaratsioonides, ning elamumajanduse partnerluse tehtud tööd ELi linnade tegevuskava ja mitteametliku Euroopa eluasemepoliitika võrgustiku raames, milles osalevad paljud liikmesriigid,

VÕTTES TEADMISEKS

16. Euroopa Ülemkogus 23. oktoobril 2025 toimunud arutelu paljude Euroopa Liidu kodanike ees seisvate eluasemeprobleemide erinevate mõõtmete üle, milles kutsuti komisjoni üles esitama ambitsioonika ja tervikliku taskukohaste eluasemete kava, mille eesmärk peaks olema toetada ja täiendada liikmesriikide jõupingutusi, sealhulgas lihtsustamist käsitleva tegevuskava raames, võttes nõuetekohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet ja riikide pädevusi;

17. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 18. septembri 2025. aasta arvamuse, milles kutsutakse üles ELi elamumajanduse tegevuskava koostamisele, et luua ühtne poliitika eluasemekriisi lahendamiseks ja tagada õigus eluasemele, ning rõhutatakse, et riigiabi eeskirjad peavad võimaldama laiemat juurdepääsu sotsiaaleluruumidele ja soovitakse, et kõik liikmesriigid võtaksid kodutuse vastu võitlemiseks kasutusele põhimõttest „Esmalt eluase“ lähtuvad programmid. Lisaks kutsutakse arvamuses üles suurendama avaliku sektori investeringuid eluasemetesse ja võtma lühiajalist üürimist käsitlevaid meetmeid;
18. Euroopa Regioonide Komitee omaalgatusliku arvamuse teemal „Linnade ja piirkondade roll ELi taskukohaste eluasemete kavas“ (13. mai 2025), milles rõhutatakse eluasemekriisi territoriaalset mitmekesisust ja vajadust kohapõhise lähenemisviisi järele, et võimaldada kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel töötada välja kohandatud meetmeid;
19. taskukohaseid ja kestlikke eluasemeid käsitleva kõrgetasemelise konverentsi (Kopenhaagen, 29.–30. september 2025), kus rõhutati vajadust ELi, riikide valitsuste ja kohalike omavalitsuste vahelise koordineerimise järele taskukohaste ja kestlike eluasemete pakkumisel, integreerides samal ajal energia-, keskkonna-, tervishoiu- ja linnaplaneerimise eesmärgid. Aruteludes rõhutati kehtestatud põhimõtetele tuginevate säilenõtkete rahastamislahenduste tähtsust ning vajadust uuenduslike ehitusmeetodite järele, et vähendada CO₂ heidet ja kulusid ning kiirendada ehitamist. Konverentsil rõhutati ka vajadust kasutada ära olemasolevat hoonefondi renoveerimise, kasutusotstarbe muutmise ja suuruse kohandamise kaudu ning näidati ajutiste eluasemetega seotud planeerimismeetmete potentsiaali. Lisaks rõhutati konverentsil vajadust paremate eluasemete taskukohasuse parameetrite järele;

20. sotsiaalkaitsekomitee (23. septembri 2025. aasta) mitteametlikul koosolekul peetud temaatilise arutelu sotsiaaleluruumide üle, milles rõhutati tugevate sotsiaaleluruumimudelite tähtsust nii taskukohaste eluasemete kui ka sotsiaalse kaasatuse vahendina. Kuigi liikmesriikides on palju erinevaid sotsiaaleluruumimudeleid (sealhulgas muud sama eesmärgi teenivad eluasememudelid), seisavad paljud neist silmitsi selliste probleemidega nagu ebapiisav pakkumine, rahastamine või eluasemete kvaliteet. Siiski kujutab mudelite ja lahenduste suur mitmekesisus endast ka rikkalikku innovatsiooni ja vastastikust inspiratsiooni. Lisaks rõhutati arutelus tugevat seost sotsiaalpoliitika ja eluasemepoliitika vahel, eelkõige sotsiaalse kaasatuse ja ühtekuuluvuse, kodutuse ning puuetega inimeste või eakate eluaseme ja pikaajalise hoolduse valdkonnas,

KUTSUB EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

EUROOPA KOMISJONI ÜLES tegema oma väljakuulutatud Euroopa taskukohaste eluasemete kavas, austades samal ajal täielikult liikmesriikide pädevust ja võttes nõuetekohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, järgmist:

21. ESITAMA Euroopa taskukohaste ja kestlike eluasemete kava, mis toetab liikmesriikide jõupingutusi, võttes arvesse liikmesriikide eripärasid ja erinevaid olukordi, ning on kooskõlas muude ELi laiemate poliitikaeesmärkidega ja ELi pädevusega;
22. TUGINEMA algatustele ja asjakohasel juhul INTEGRERIMA need olemasolevatesse protsessidesse, vältides samal ajal tarbetut dubleerimist ja täiendavat halduskoormust liikmesriikidele kõigil valitsustasanditel ja sidusrühmadele;
23. PÕÖRAMA erilist TÄHELEPANU piirkondadele ja territooriumidele, nagu linnaalad, kauged või äärepoolseimad piirkonnad või saared, kus on erilisi probleeme taskukohaste, kestlike ja inimväärsede eluasemetega;

24. SEADMA Euroopa taskukohaste ja kestlike eluasemete kava koostamisel PRIORITEEDIKS järgmised neli üldist teemat, ilma et see piiraks liikmesriikide TOETUST üksikutele algatustele ning välistamata tööd ja koostööd muudes küsimustes:

I. Rahastamine: kuidas kasutada olemasolevaid ELi vahendeid ja toetada riikide jõupingutusi?

25. KAALUMA ELi algatuste ja rahastamisallikate rakendamist, kasutades muu hulgas ühtekuuluvuspoliitika vahehindamise võimalusi, et toetada ja tugevdada liikmesriikide jõupingutusi pakkuda, ehitada ja renoveerida taskukohaseid, ligipääsetavaid, turvalisi ja kestlikke eluasemeid (nii sotsiaaleluruume kui ka muid) ning võidelda kodutuse vastu, tehes muu hulgas järgmist:
- a. HINNATES üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatavate riigiabi eeskirjade ja üldise grupierandi määruuse võimaliku läbivaatamise raames selliste muudatuste tegemist, mis võimaldaksid liikmesriikidel, kui see on turutõrgete tõttu asjakohane, toetada taskukohaste ja kestlike eluasemete pakkumist kiiremini ja lihtsamalt, võimaldades samal ajal liikmesriikidel jätkata oma praeguste üldist majandushuvi pakkuvate teenuste pakkumist sotsiaaleluruumide valdkonnas;
 - b. TEHES KOOSTÖÖD Euroopa Investeerimispanka, riiklike ja piirkondlike arengu- ja tugipankade ning muude finantseerimisasutustega, et edendada ja hõlbustada teadmiste jagamist ning koostööd taskukohaste ja kestlike eluasemete olemasolevate ja uute riiklike rahastamisvõimaluste valdkonnas, sealhulgas erakapitali kaasamist;

- c. JÄRGIDES eesmärki töötada välja kavandatav üleeuroopaline taskukohastesse ja kestlikesse eluasemetesse investeerimise platvorm, mille eesmärk on hõlbustada juurdepääsu olemasolevatele ELi fondidele ja vahenditele. Platvorm võiks olla keskus uute rahastamismudelite väljatöötamiseks, teadmiste vahetamiseks ja kontaktide loomiseks ametiasutuste, eluasemeprojektide arendajate, promootorite ja investorite vahel;
26. KAALUMA viise, kuidas toetada muu hulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil liikmesriikide jõupingutusi (eelkõige teadmiste jagamise ja tehnilise abi kaudu) taskukohaste, ligipääsetavate, turvaliste ja kestlike eluasemete pakkumise säilitamisel ja asjakohasel juhul suurendamisel selliste riigisiseste lahenduste kaudu nagu:
- a. riigi heade tavade JAGAMINE seoses rahastamisvõimalustega sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete pakkujatele;
 - b. eluasemete rahastamise kestlike ja säilenõtkete süsteemide LOOMINE sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete jaoks, et säilitada taskukohasus aja jooksul, lähtudes näiteks kulupõhisest üürist, käibefondidest, munitsipaalmaa omandiõigusest ja avaliku sektori toetuse selgelt määratletud tingimustest (nt riiklikult toetatavate eluasemete müümise piirangud), kui see on asjakohane, tehes seda kooskõlas riigi oludega;
 - c. hästi toimiva ja erainvesteeringuid soodustava eluasemesüsteemi EDENDAMINE;

II. Ehitus ja kestlikkus: kuidas ehitada ja renoveerida?

27. KESKENDUMA oma jõupingutustes suurendada eluasemete pakkumist (kui see on vajalik) võrdselt nii taskukohasusele kui ka kestlikkusele, tagades samal ajal hea kvaliteedi tervislikes, turvalistes (pidades muu hulgas silmas vastupidavust kliimamuutustest ja loodusõnnetustest tulenevatele riskidele) ning ligipääsetavates ja säilenõtketes elukohtades, mis vastavad keskkonnastandarditele ja on arhitektuuriliselt kvaliteetsed ning hästi ühendatud kohaliku taristuga. Tagada sel eesmärgil sidusus tulevases Euroopa elamuehituse strateegiast ja tulevases Euroopa taskukohaste eluasemete kavast tulenevate algatuste vahel;

28. TEGEMA KINDLAKS ja KÄSITLEMA liikmesriikide ühiseid probleeme, milleks on muu hulgas vähene tootlikkus ehitus- ja renoveerimissektoris, tööjõupuudus ja oskuste nappus, töötajate õiglane liikuvus, ehitusmaterjalide nappus, energiakulude suurenemine ja ehituse üldkulud;
29. TUNNISTAMA, et ehitussektor võib pakkuda võimalust soodustada naiste osalemist asjaomastel loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna kutsealadel;
30. EDENDAMA innovatsiooni kestlike ehitus- ja renoveerimistavade puhul, mille eesmärk on vähendada ehituskulusid ja nendega seotud keskkonnamõju (nt ringmajandust toetav materjalide korduskasutamine; bioressursipõhised materjalid; vähese süsinikuheitega kestlikud lahendused; moodulehitusmeetodid ja industrialiseerimine, sealhulgas eeltootmine ja objektiiviline ehitus, ning digitaliseerimine), tuginedes olemasolevatele teadmistele ja parimatele tavadele, mis on saadud liikmesriikidelt ja algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ kaudu;
31. JÄTKAMA ühtlustatud standardite väljatöötamist uue ehitustoodete määruse alusel, sealhulgas kasutatud ehitustoodete ja monteeritavate elementide puhul, ning ehitusdetailide digitaalse klassifitseerimise heade tavade väljatöötamist;
32. HINDAMA kavandatava ringmajandust käsitleva seadusandliku ettepaneku raames vajadust kujundada praegused ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamise eesmärgid ümber korduskasutamiseks ettevalmistamise ja ringlussevõtu eesmärkideks ning hindama selle võimalikku mõju; samuti kehtestama jäätmete raamdirektiivi kehtivate sätete raames kogu ELi hõlmavad kriteeriumid selle kohta, mille alusel jäätmed lakkavad olemast jäätmed;

33. KAALUMA viise, kuidas toetada (muu hulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil) liikmesriikide jõupingutusi, eelkõige teadmiste jagamise kaudu, järgmistes valdkondades:
- a. olemasolevate hoonete renoveerimine, ümberkujundamine ja kasutusotstarbe muutmine, sealhulgas stiimulid eluhoonete kliimakindlaks muutmiseks ning olemasolevate hoonete tarbetu lammutamise vältimiseks, kui see on asjakohane; energiatõhusate, kestlike, turvaliste ja tervislike hoonete toetamine, et tagada kvaliteetsed elamistingimused, madalad hooldus- ja energiakulud, väike keskkonnamõju ja eluaseme pikk kasutusaeg;
 - b. meetmed, millega hõlbustatakse olemasolevate eluhoonete muutmist heitevabadeks hooneteks kooskõlas hoonete energiatõhususe direktiivi kohaste hoonete renoveerimise riiklike kavadega;
 - c. ligipääs nii uutele kui ka renoveeritavatele hoonetele, näiteks erinevaks eesmärgiks kohandatavatele eluasemetele;

Planeerimine: kuhu ehitada?

34. KAALUMA, kuidas kehtivad ELi õigusaktid ja ruumilist planeerimist mõjutavad eesmärgid saaksid paremini hõlbustada taskukohaste eluasemete pakkumist asjakohasel, kuid samas kestlikul viisil;
35. KAALUMA viise, kuidas samal ajal täielikult liikmesriikide pädevust ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet austades toetada (muu hulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil) liikmesriikide jõupingutusi, et eelkõige vabatahtliku teadmiste jagamise kaudu parandada ja ühtlustada integreeritud planeerimis-, tsoneerimis- ja loaraamistikke ja -menetlusi, selleks et:
- a. TAGADA elamuehituseks ja sellega seotud taristu jaoks piisav ja asjakohane maa, reserveerides muu hulgas asjakohasel juhul maa sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete pakkujatele;

- b. KAALUDA vajadust integreerida kliimamuutuste leevendamine, nendega kohanemine ja kliimakerksus (sh loodusõnnetused ja erakorralised sündmused) ruumilisse planeerimisse ühishüve eesmärgil kooskõlas muu hulgas kliimat ja kestlikkust käsitlevate ELi eesmärkidega;
- c. EDENDADA keskkonnahoidlikke, jalakäijasõbralikke, turvalisi ja tervislikke linnasid;
- d. EDENDADA kompaktilinnu, tihendamist, mahajäetud tööstusalade taaselustamist ja koostööd funktsionaalse linnapiirkonna tasandil, et vajaduse korral piirata valglinnastumist ja maa hõivamist ning säilitada põllumajandusmaa, elurikkus ja ökosüsteemi terviklikkus;
- e. KIIRENDADA, kui see on avalikes huvides vajalik, uutele eluasemetele, laiendus-, ümberehitus- ja renoveerimisprojektidele lubade andmist, seadmata ohtu keskkonna-, ohutus- ja kvaliteedistandardeid ja -menetlusi;
- f. KAALUDA, kuidas ühtlustatud haldusmenetlused ja digiüleminek võivad parandada linnaplaneerimis- ja ehitusloamenetlusi ning keskkonnamõju hindamiste tõhusust;
- g. HÕLBUSTADA kaasavaid ja läbipaistvaid otsustusprotsesse elamuarenduse valdkonnas;

III. Sotsiaalne kaasatus: kuidas soodustada sotsiaalselt kaasavaid ja mitmekesiseid linnu ja naabruskondi ning edendada juurdepääsu taskukohastele eluasemetele?

- 36. TUNNISTAMA eluasemekindluse põhjanevat tähtsust inimeste heaolu jaoks ning asjaolu, et kuigi taskukohase ja piisava eluaseme puudumine mõjutab paljusid leibkondi Euroopas, tuleks erilist tähelepanu pöörata kõige haavatavamas olukorras olevatele leibkondadele. Paljudes liikmesriikides on tugevad eelised sotsiaaleluruumidel kui vahendil, mille abil pakkuda haavatavas olukorras olevatele ja sotsiaalselt tõrjutud inimestele inimväärselt, taskukohast ja kestlikku eluaset, samas kui teistes liikmesriikides on asjakohasemad alternatiivsed süsteemid;

37. EDENDAMA ELi tasandil tihedamat koostööd kodutuse valdkonnas, tuginedes kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi tööle ja tugevdades seda platvormi veelgi, ning eluasemepõhist poliitikat (nt põhimõte „Esmalt eluase“); ning KAALUMA, kas kodutuse kaotamist Euroopas käsitleva uue nõukogu soovitusel ettepanek võiks sellele kaasa aidata;
38. VÕTMA ARVESSE ja TOETAMA riiklike, piirkondlike ja kohalike demokraatlike organisatsioonide, valitsusväliste organisatsioonide ja ühenduste (nt elamuühistute) olulist panust ning nende rolli sotsiaalse kaasatuse ja kogukonna loomise edendamisel, muu hulgas Euroopa kodanikuühiskonna strateegia kaudu, mille Euroopa Komisjon esitas 12. novembril 2025;
39. KAALUMA viise, kuidas toetada muu hulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil eelkõige teadmiste jagamise kaudu liikmesriikide jõupingutusi, eesmärgiga:
- a. TUGEVDADA seost sotsiaal- ja eluasemepoliitika ning nendega seotud asjakohaste poliitikameetmete vahel, mis käsitlevad vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamist, heaolu, tervist, demograafiat, soolist võrdõiguslikkust, linnaarengut, ligipääsu avalikele teenustele, sealhulgas transpordi- ja energiataristule jne;
 - b. PARANDADA olemasoleva eluasemefondi kasutamist sotsiaalselt tõrjutud ja eriti suurt puudust kannatavatele isikute ja leibkondade poolt ja neile eluasemete eraldamist;
 - c. TEGELEDA inimeste elu eri etappidega seotud eluasemeprobleemidega, tehes eelkõige järgmist:
 - i. TAGADES eluaseme üliõpilastele ja noortele peredele ning
 - ii. TAGADES eakatele ligipääsetavad ja nende vajadusi arvestavad kodud või toetades kaasavaid põlvkondadevahelisi kogukonnapõhiseid eluasemeid ja ühiselamuid;

- d. KINDLUSTADA õigused puuetega inimestele, kes on üle jõu käiva hinnaga eluasemete korral sageli sotsiaalselt tõrjutumad; TOETADA jätkuvalt liikmesriikide meetmeid puuetega inimeste iseseisva elu edendamiseks ning EDENDADA uutes elamuehitus- ja renoveerimisprojektides universaalsisaini kohaldamist kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist tulenevate kohustustega;
- e. EDENDADA nii uutes kui ka olemasolevates naabruskondades ja elamurajoonides kaasavaid naabruskondi ning ennetada sotsiaalset ja territoriaalset segregatsiooni ja vaesuse territoriaalset koondumist, tehes seda muu hulgas segaeluasememudelite, parema sotsiaalse, kultuurilise ja majandusliku integratsiooni ning piisava kohaliku avaliku taristu kaudu, võttes arvesse gentrifikatsiooni ohtu;
- f. TOETADA elamuühistuid, hoonete omanikke ja halbade sotsiaal-majanduslike näitajatega piirkondi;
- g. TEHA KINDLAKS sobivad ja tasakaalustatud lahendused, et tegeleda lühiajalise üürimise negatiivse mõjuga eluasemete kättesaadavusele ja taskukohasusele kohalike elanike jaoks, võttes samal ajal arvesse riiklikku konteksti, poliitilisi prioriteete ja õiguslikke tavaid. Mõnes piirkonnas, eriti nendes, mida mõjutavad suured turismivood või muud asjakohased tegurid, suurendab lühiajalise üürimise turg veelgi survet kõigi jaoks taskukohase eluaseme pakkumisele, samas kui teistes piirkondades avaldab see positiivset mõju turismi edendamisele ja sotsiaal-majanduslikule arengule ning hõlbustab elamufondi tõhusamat kasutamist;

- h. TEHA KINDLAKS sobivad ja hästi tasakaalustatud lahendused, et parandada pikaajaliselt üürileantavate eluasemete turgusid, võttes samal ajal arvesse riiklikku konteksti ja õiguslikke tavasid, eesmärgiga tagada kõigile taskukohane eluase;
- i. TEGELEDA energiaostuvõimetuse probleemiga, muu hulgas taskukohaste ja puhaste kütte- ja jahutuslahenduste kasutuselevõtmist hõlbustades,

KUTSUB KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES kooskõlas nende vastavate pädevustega ja subsidiaarsuse põhimõtet nõuetekohaselt arvesse võttes TEGEMA JÄRGMIST:

- 40. KAARDISTAMA ELi lihtsustamiskava kontekstis asjakohased kehtivad eluaseme küsimust mõjutavad ELi õigusaktid, et lihtsustada rahastamist, planeerimist, lubade andmist, ehitamist ja renoveerimist, eesmärgiga pakkuda taskukohast ja kestlikku eluaset, täites samal ajal endiselt praeguseid ELi poliitikaeesmärke;
- 41. KAALUMA, millist mõju avaldab praegune sektorite liigitamise raamistik, mille kohaselt on sotsiaaleluasemete ehitajad ja nende kohustused valitsemissektori võla osa, taskukohaste eluasemete ja sotsiaaleluruumide pakkumisele;
- 42. UURIMA võimalusi, kuidas EL saaks toetada ja tugevdada teadmiste jagamist liikmesriikide vahel riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning parimate tavade levitamist;

43. JÄTKAMA jõupingutusi riikide ja Euroopa tasandi eluasemeandmete võrreldavuse, läbipaistvuse, digitaalse kättesaadavuse ja turvalise vahetamise parandamiseks, et toetada tõenduspõhist poliitikakujundamist, vältides samal ajal põhjendamatut haldus- või finantskoormust liikmesriikide, ettevõtjate ja kodanike jaoks. See võib hõlmata liigitatud andmeid järgneva kohta: omanike ja üürnike osakaal, eluasemehinnad, eluaseme taskukohasus (sealhulgas paremad näitajad selleks, et tuua esile liiga suured eluasemekulude), kodutus ja eluasemega seotud tõrjutus, ülerahvastatuse määr, vabad eluasemed, lühiajaline üürimine, vanematekodust lahkumise vanus, vastupidavus loodusõnnetuste suhtes, kestlikkus ja energiatõhusus,

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES:

44. JÄTKAMA arutelusid kogu ELi hõlmavate püsivamate eluasemepoliitika valdkonna koostöö vormide teemal; see võiks hõlmata isegi korrapärase ülevaate punkti lisamist nõukogu päevakorda,

KUTSUB SOTSIAALKAITSEKOMITEED ÜLES:

45. jätkuvalt käsitlema eluasemeküsimusi oma poliitilises, teadmiste jagamise alases ja analüütilises töös, tehes seda Euroopa poolaasta raames ja koostöös oma volitustega, ning seeläbi tugevdama analüütilist ja poliitilist arusaama sotsiaal- ja eluasemepoliitika põhimõttelisest kattumisest ja vastastikusest sõltuvusest.

Viited**1. ELi õigusaktid**

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3110, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustusreeglid ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 305/2011
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/955, millega luuakse kliimameetmete sotsiaalfond ja muudetakse määrust (EL) 2021/1060
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/1914, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1275 hoonete energiatõhususe kohta

2. Euroopa Ülemkogu

- Euroopa Ülemkogu 23. oktoobri 2025. aasta järeldused

3. Euroopa Liidu Nõukogu

- Nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus, millega luuakse Euroopa lastegarantii
- Nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta soovitus piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise
- Nõukogu 27. novembri 2023. aasta soovitus, mis käsitleb sotsiaalmajanduse raamtingimuste väljatöötamist
- Nõukogu 29.–30. novembri 2021. aasta järeldused kultuuri, kvaliteetse arhitektuuri ja ehitatud keskkonna kui algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ põhielementide kohta
- Nõukogu 9. oktoobri 2023. aasta järeldused meetmete kohta romade võrdse juurdepääsu tagamiseks asjakohasele ja segregatsioonita eluasemele ning eraldatud asulatega tegelemiseks

4. Euroopa Komisjon

- [„Euroopa valik. Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule 2024–2029“](#)
- [Missioonikiri energia ja elamumajanduse volinikule](#)
- [„Transition Pathway for Construction“](#) („Ehitusalase ülemineku tee“), märts 2023
- [Tulevane ELi kodanikuühiskonna strateegia](#)

5. Euroopa Parlament

- [Euroopa Parlamendi 18. detsembri 2024. aasta otsus Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjoni moodustamise ning selle vastutusalade, liikmete arvu ja ametiaja kindlaksmääramise kohta \(2024/3000\(RSO\)\)](#)
- Euroopa Parlamendi aruanne [„Ühtekuuluvuspoliitika investeeringute roll praeguse eluasemekriisi lahendamisel“](#), september 2025

6. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

- Arvamus [„Euroopa taskukohaste eluasemete kava – kodanikuühiskonna panus“](#), 18. september 2025

7. Regioonide Komitee

- Arvamus [„Linnade ja piirkondade roll ELi taskukohaste eluasemete kavas“](#), 13. mai 2025

8. Eurofound

- [„Unaffordable and inadequate housing in Europe“](#) („Kallid ja ebapiisavad eluasemed Euroopas“, Eurofound, mai 2023)

9. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

- Puuetega inimeste õiguste konventsioon
- <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>
- ÜRO kestliku arengu eesmärgid
- [Eesmärk nr 11 „Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, säilenõtkeks ja kestlikuks“](#)
- [Genfi ÜRO jätkusuutliku elamumajanduse harta](#), 16. aprill 2015
- „Ministerial commitments on housing affordability and sustainability“, („Ministrite kohustused eluasemete taskukohasuse ja kestlikkuse valdkonnas“), ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) liikmesriikide ministrite kohtumine, 8. oktoober 2025, Genf
- Resolutsioon „[Adequate housing for all](#)“ („[Piisav eluase kõigile](#)“), ÜRO elukeskkonnaprogrammi assamblee, 9. juuni 2023

10. Muu

- [Elamumajanduse eest vastutavate ELi ministrite konverentsil koostatud deklaratsioon](#), 7.–8. märts 2022, Nice
- Deklaratsioon „[Housing for all in sustainable, healthy, and inclusive built environments](#)“ („Kõigi juurdepääs eluasemele kestlikus, tervislikus ja kaasavas keskkonnas“), elamumajanduse ja linnaarenduse teemaline ministrite kohtumine Hispaania eesistumise ajal, 13.–14. november 2023, Gijón
- Deklaratsioon „[Affordable, decent and sustainable housing for all](#)“ („Taskukohane, inimväärne ja kestlik eluase kõigile“), Euroopa eluasemeministrite konverents ELi nõukogu Belgia eesistumise ajal, 5. märts 2024, Liège
- Deklaratsioon, mis võeti vastu [hooneid ja kliimat käsitleval ülemaailmsel foorumil](#), 7.–8. märts 2024, Pariis
- Maailma Majandusfoorum: „Making Affordable Housing a Reality in Cities“ („Taskukohaste eluasemete võimaldamine linnades“), juuni 2019 Kõrgetasemeline konverents taskukohase ja kestliku eluaseme teemal, 29.–30. september 2025, Kopenhaagen
- Teemaatiline arutelu sotsiaaleluruumide teemal, sotsiaalkaitsekomitee, 22.–23. september 2025, Kopenhaagen
- [Euroopa eluasemepoliitika võrgustik](#)
- <https://www.eipa.eu/cases/european-housing-policy-network-ehpn/>